

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3785-12

meddelad i Stockholm den 4 september 2014

KLAGANDE

Centrala studiestödsnämnden
851 82 Sundsvall

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 18 juni 2012 i mål nr 2718-11, se bilaga
(här borttagen)

SAKEN

Studiestöd

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet upphäver Högsta förvaltningsdomstolen
kammarrättens dom och fastställer förvaltningsrättens domslut.

BAKGRUND

AA är född i Sverige och är svensk medborgare. Under en period bedrev han
universitetsstudier på Hawaii med studiemedel i form av studielån från Centrala
studiestödsnämnden (CSN). År 2003 avslutade han dessa studier och påbörjade i
stället studier vid ett universitet i Finland. Han slutade då ta emot studiemedel från

Dok.Id 148401

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
3785-12

CSN och fick i stället motsvarande stöd från Finland. En tid därefter blev han återbetalningsskyldig för de svenska studielånen.

I november 2009 ansökte AA hos CSN om att årsbeloppen för 2007 och 2008 skulle sättas ned med motiveringen att han studerade i ett annat EU-land och där fick ett med svenska studiemedel jämförbart statligt lån.

CSN avslog AAs ansökan eftersom han inte tog emot studiestöd från CSN för sina nya studier vilket enligt 4 kap. 13 § 1 studiestödslagen (1999:1395) är ett krav för nedsättning. Förvaltningsrätten avslog AAs överklagande. Kammarrätten fann däremot att bestämmelsen om nedsättning på grund av studier inte var förenlig med EU-rätten och upphävde därför förvaltningsrättens dom och CSN:s beslut.

YRKANDEN M.M.

CSN yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom. CSN anför bl.a. följande. Studier med studiestöd från ett annat EU-land utgör inte skäl för nedsättning av årsbeloppet. Bestämmelserna om återbetalning av studielån innebär inte att låntagare som studerar med studiestöd från annat EU-land diskrimineras. Bestämmelserna inskränker inte en låntagares rätt till fri rörlighet och rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstat och därigenom utnyttja den statens sociala förmåner, såsom exempelvis studiestöd. En låntagare som återupptar sina studier har rätt till nedsättning vid studier med studiestöd från CSN oberoende av bosättningsland. En låntagare som studerar utan studiestöd från CSN har inte rätt till nedsättning på grund av studier, också här oberoende av bosättningsland. En utomlands bosatt låntagare fräntas därmed inte någon rättighet som tillkommer låntagare bosatta i Sverige.

AA bestrider bifall till överklagandet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Bestämmelser om återbetalning av studielån finns i 4 kap. studiestödslagen. I 7 § anges att lånet och räntan ska betalas med ett visst belopp varje kalenderår (årsbelopp). Detta belopp fastställs för varje kalenderår då återbetalning ska göras.

Enligt 4 kap. 13 § 1 studiestödslagen får årsbeloppet sättas ned bl.a. om låntagaren tar emot studiehjälp eller studiemedel (studiestöd). Med studiehjälp avses enligt 2 kap. 1 § studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg medan studiemedel enligt 3 kap. 1 § består av studiebidrag och studielån.

I artikel 18 första stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF, anges att inom fördragens tillämpningsområde och utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i fördragen, ska all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden. I artikel 21.1 anges vidare att varje unionsmedborgare ska ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i fördragen och i bestämmelserna om genomförande av fördragen.

I målet har fråga uppkommit om det är förenligt med rätten enligt artikel 21.1 i FEUF för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig i andra medlemsstater att som förutsättning för nedsättning av årsbelopp på grund av studier kräva att låntagaren tar emot studiestöd enligt studiestödslagen.

Bestämmelsen om nedsättning av årsbelopp i 4 kap. 13 § 1 studiestödslagen innebär att den som börjat återbetala studielån och sedan åter börjar studera med studiestöd från CSN har rätt att få årsbeloppet nedsatt. Detta gäller oavsett vilket land studierna bedrivs i och oberoende av var låntagaren är bosatt. Att studiemedel får lämnas för studier utanför Sverige framgår av 3 kap. 23 § studiestödslagen. En låntagare som studerar utan studiestöd från CSN har däremot inte rätt till nedsättning på grund av studier. AA har således inte hamnat i ett sämre läge genom att välja att studera utan svenskt studiestöd i Finland jämfört med om han hade valt att bedriva studierna i Sverige utan sådant stöd.

Mål nr
3785-12

Bestämmelsen i 4 kap. 13 § 1 studiestödslagen kan därför inte anses medföra ett hinder för honom att lämna Sverige för att studera i en annan medlemsstat och på så sätt utnyttja rätten att fritt röra sig och uppehålla sig i den andra medlemsstaten. Att AA uppburit studiestöd från ett annat EU-land utgör således inte skäl för nedsättning av årsbeloppen för åren 2007 och 2008. Överklagandet ska därmed bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Eskil Nord, Margit Knutsson, Anita Saldén Enérus och Christer Silfverberg.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Elisabeth Rahlén.